

Voorstel aan de gemeenteraad

Opsteller

Wesselo, Gijs

Kenmerk

Z.25.520512 / D.26.2120860

Vertrouwelijkheid

Openbaar

Onderwerp

Wensen en bedenkingen Regioplan Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR) Zuidoost-Fryslân 2045

Voorgesteld besluit

1. Geen wensen en bedenkingen te uiten op het Regioplan Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR) Zuidoost-Fryslân 2045.

Inleiding

Het rapport *Elke Regio Telt!* laat zien dat landelijke beleids- en investeringskeuzes onvoldoende rekening hebben gehouden met regionale verschillen. Het Rijk heeft naar aanleiding van dit rapport het Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR) in het leven geroepen waarin het met elf regio's een langjarige strategische samenwerkingsagenda wil aangaan. Zuidoost-Fryslân is aangewezen als één van de regio's binnen het Nationaal Programma Vitale Regio's. U bent hierover al via raadsbrieven (januari en juli 2025) geïnformeerd en meerdere van u waren aanwezig bij de bijeenkomst met volksvertegenwoordigers op 30 oktober 2025.

Waarom is Zuidoost-Fryslân een NPVR regio?

In Zuidoost-Fryslân komen meerdere opgaven samen. De regio vergrijst, de arbeidsmarkt staat onder druk, voorzieningen zijn niet overal vanzelfsprekend bereikbaar, de woningmarkt is uit balans en klimaatverandering en verduurzaming vragen om andere keuzes in ruimte, economie en leefomgeving. Tegelijkertijd beschikt de regio over sterke kwaliteiten: een hechte samenleving, een aantrekkelijk landschap en een innovatieve economische basis in onder meer de maakindustrie en de agrarische sector. Juist deze combinatie van opgaven én kracht vraagt om een gezamenlijke, gerichte aanpak voor de lange termijn.

Binnen dit programma werken Rijk, vijf gemeenten, provincie en Wetterskip Fryslân samen aan het versterken van brede welvaart, leefbaarheid en toekomstbestendigheid. Vervolgens is er een traject gestart waarin de betrokken overheden hebben samengewerkt met jongeren, Planbureau Fryslân en meer dan 50 maatschappelijke organisaties aan een langjarige visie op Zuidoost-Fryslân.

Het Regioplan

Het Regioplan NPVR Zuidoost-Fryslân 2045 geeft hier concreet richting aan. Het plan benoemt acht samenhangende regionale vraagstukken waarop de komende jaren wordt ingezet:

- betaalbaar en passend wonen;

- duurzaam en toegankelijk landschap;
- gezonde leefomgeving;
- toegankelijke basisvoorzieningen;
- duurzame en toegankelijke mobiliteit;
- sterke en verbonden samenleving;
- onderwijs dat werkt voor de toekomst;
- duurzame en veerkrachtige economie.

In het Regioplan kiezen we ervoor innovatie actief in te zetten bij de aanpak van de acht regionale vraagstukken. Zuidoost-Fryslân beschikt al over een sterke basis van innovatieve bedrijven, kennisnetwerken en initiatieven. Door deze innovatiekracht doelgericht in te zetten, versterken we niet alleen de economie, maar dragen we ook bij aan sociale samenhang, leefkwaliteit en duurzaam toekomstperspectief voor inwoners.

De gemeenteraad wordt met dit voorstel in de gelegenheid gesteld om wensen en bedenkingen te uiten op het Regioplan.

Beoogd effect

Met het Regioplan starten we een langjarige, sterke en duurzame samenwerking tussen Rijk, regionale overheden en organisaties in Zuidoost-Fryslân.

Argumenten

1.1. Het Regioplan geeft een gezamenlijke koers, geen uitgewerkte uitvoering.

Het Regioplan beschrijft de gezamenlijke ambitie en richting voor de regio tot 2045. De inhoudelijke en financiële keuzes worden niet in het Regioplan gemaakt, maar volgen pas in de vervolgfase in de uitvoeringsagenda's.

Indien de raad wel wensen of bedenkingen wil meegeven, kan dit via een motie of amendement. Daarmee blijft de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad volledig geborgd.

1.2. Het plan is het resultaat van brede samenwerking en co-creatie.

Inwoners, jongeren, maatschappelijke organisaties, ondernemers en overheden zijn vanaf de start betrokken. Ook is er een bijeenkomst geweest met raadsleden. Hierdoor is een breed gedragen koers ontstaan die als basis dient voor verdere samenwerking.

1.3. De raad behoudt invloed op momenten waarop het ertoe doet.

Uitvoeringsagenda's, projectorganisatie en financiële keuzes worden in vervolgstappen uitgewerkt en aan de gemeenteraad voorgelegd. Daarmee blijft de raad volledig aan zet bij inhoudelijke en financiële besluitvorming.

1.4. Een eensgezinde regionale koers versterkt de positie richting het Rijk.

Door binnen het NPVR gezamenlijk te werken aan de ontwikkeling van Zuidoost-Fryslân en eensgezind op te trekken richting het Rijk en andere partners, wordt de gezamenlijke opgave duidelijker gepositioneerd en neemt de kans op succesvolle samenwerking en ondersteuning toe.

Risico's of kanttekeningen

1.1. De financiële consequenties zijn op dit moment nog niet volledig inzichtelijk.

Het Regioplan is een ontwikkelkader. Financiële consequenties worden pas concreet bij de uitwerking van uitvoeringsagenda's en projecten. Deze worden, inclusief financiële onderbouwing en dekkingsvoorstellen, afzonderlijk aan de gemeenteraad voorgelegd.

Communicatie en participatie

Het Regioplan is opgesteld in co-creatie met Rijk, gemeenten, maatschappelijke partners, ondernemers en Generatie Fryslân 35. Ook is er een bijeenkomst geweest met raadsleden. Hierdoor is een breed gedragen koers ontstaan die als basis dient voor verdere samenwerking.

Na het voorliggende besluit wordt het Regioplan gebruikt als kader voor de verdere regionale samenwerking binnen het NPVR. In de tweede helft van 2026 start een tussenfase waarin, met inzet van tijdelijke Rijksmiddelen, wordt gewerkt aan:

- de verdere uitwerking van governance en organisatie;
- voorstellen voor structurele financiering;
- en de voorbereiding van de eerste uitvoeringsagenda.

Deze onderdelen worden opnieuw ter besluitvorming aan college en gemeenteraad voorgelegd. Op basis daarvan kan worden gestart met de uitvoering van het NPVR in Zuidoost-Fryslân.

Financiën

Het besluit om geen wensen en bedenkingen te uiten heeft geen directe financiële consequenties. Het Regioplan bevat geen financiële verplichtingen.

Voor de periode 2025–2027 stelt het Rijk tijdelijke middelen beschikbaar (€350.000 per jaar). Deze middelen zijn tot nu toe ingezet voor het opstellen van het Regioplan en worden gebruikt voor de volgende fase, waarbij een kwartiermaker aan de slag gaat met het uitwerken van een passende organisatie en het opstellen van een eerste uitvoeringsagenda. Eventuele structurele financiële consequenties worden ook in deze fase uitgewerkt en separaat aan college en raad voorgelegd.

Bijlagen

1. Regioplan Nationaal Programma Vitale Regio's Zuidoost-Fryslân 2045
2. Tijdlijn NVPR Zuidoost-Fryslân